

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΑΞΗ: Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 40΄/45΄

Στο παρόν δειγματικό διαγώνισμα θεωρείται ότι έχει προηγηθεί ανάλογη διδασκαλία και έχει δοθεί στους/στις μαθητές/μαθήτριες η ακόλουθη ύλη:

Ενότητα 1: «Παίξιν ἅμα καὶ σπουδάξιν»

- Κείμενο Ἴσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52 (σελ. 6): Κατανόηση-μετάφραση κειμένου
- Γραμματική:
  - Κανόνες τονισμού
  - Ρήμα εἰμί (οριστική Ενεστώτα και Μέλλοντα)
- Συντακτικό:
  - ο Φαινόμενα που βοηθούν στην ανάλυση/ερμηνεία του κειμένου:
    - Αντικείμενο
    - Υποκείμενο, Κατηγορούμενο (συνδετικά ρήματα)
- Λεξιλογικά: λέγω (σελ. 10-11)

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 70)

A. Κατανόηση - Απόδοση του κειμένου στα Νέα Ελληνικά

(Μονάδες 30)

Κείμενο

Ζεὺς Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Τούτοις δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν, εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν, ἀναγιγνώσκειν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω

δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους νεανίας μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

Ἰσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52

A.1. Να αποδώσετε μόνο τις υπογραμμισμένες προτάσεις του πιο πάνω κειμένου στα Νέα Ελληνικά. Να γράψετε την απάντησή σας στο φύλλο απαντήσεων.

(μονάδες 15)

A.2. Να γράψετε στο φύλλο απαντήσεων αν είναι ορθή (Ο) ή λανθασμένη (Λ) η κάθε πρόταση, σύμφωνα με το αρχαίο ελληνικό κείμενο. Για κάθε πρόταση που επισημαίνετε ως λανθασμένη (Λ), να αιτιολογήτε στα Νέα Ελληνικά την απάντησή σας.

α. *Ο Δίας έκανε αθάνατο τον Ηρακλή.*

β. *Πρέπει να μαθαίνεις τα πιο γνωστά ποιήματα από τους ποιητές.*

γ. *Πρέπει να διαβάζεις τα χρήσιμα από τους άλλους σοφιστές.*

(μονάδες 9)

A.3. Να επιλέξετε από τη Β΄ στήλη την ορθή απόδοση για τα αποσπάσματα που σας δίνονται στην Α΄ στήλη και να μεταφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό στο φύλλο απαντήσεων. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

Α΄ στήλη	Β΄ στήλη
1. <i>διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν</i>	α) εξαιτίας της αρετής του τον έκανε αθάνατο
	β) με σκοπό την αρετή τον έκανε αθάνατο
	γ) μέσω της αρετής έγινε αθάνατος
2. <i>καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν</i>	α) και να μη μένεις σταθερός μόνο σε όσα έχουν ειπωθεί από εμένα
	β) και να μη μένεις σταθερός μόνο σε όσα έχουν ειπωθεί από εμάς
	γ) και να μη μένεις σταθερός μόνο σε όσα έχουν ειπωθεί από εσάς

(μονάδες 6)

B. Γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές παρατηρήσεις (Μονάδες 40)

B.1.α. Να μεταφέρετε στο φύλλο απαντήσεων τις πιο κάτω λέξεις και να τις τονίσετε, δικαιολογώντας την απάντησή σας.

- i. συλλεγω
- ii. ἀρετης

(μονάδες 4)

B.1.β. Να γράψετε στο φύλλο απαντήσεων τον κατάλληλο τύπο του ρήματος *είμι* που συμπληρώνει την καθεμιά από τις πιο κάτω προτάσεις.

- i. Ἡμεῖς ..... (Ενεστώτας) σοφοὶ νεανίαι.
- ii. Ζεὺς ..... (Ενεστώτας) ἀθάνατος.
- iii. Ἀθηναῖοι ..... (Ενεστώτας) ἀγαθοί.
- iv. Σὺ ..... (Μέλλοντας) σοφιστής.
- v. Ἡρακλῆς ..... (Μέλλοντας) διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατος.
- vi. Ὑμεῖς ἀγαθοὶ ..... (Μέλλοντας).

(μονάδες 10)

B.2. Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους ὀρους των προτάσεων/φράσεων. Να γράψετε την απάντησή σας στο φύλλο απαντήσεων.

- α) Ζεὺς Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας.
- β) Οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι.
- γ) Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν.
- δ) Οὗτος ὀνομάζετο σοφιστής.
- ε) Ἀριστείδης δίκαιός ἐστι.
- στ) Ὁ ἐχθρὸς χαλεπῶς φίλος γίνεται.
- ζ) Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

(μονάδες 12)

B.3.α. Να γράψετε στο φύλλο απαντήσεων δύο (2) σύνθετες λέξεις στα Νέα Ελληνικά με πρώτο συνθετικό τη λέξη *λόγος*.

(μονάδες 4)

B.3.β. Να γράψετε στο φύλλο απαντήσεων ένα (1) παράγωγο ουσιαστικό και ένα (1) παράγωγο επίθετο για καθένα από τα πιο κάτω ρήματα (να διευκρινίσετε ποιο είναι το ουσιαστικό και ποιο είναι το επίθετο).

i. *σλλέγω*

ii. *υπολογίζω*

(μονάδες 8)

B.3.γ. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά συνδέεται ετυμολογικά με τη λέξη *επιλογή*. Να γράψετε την απάντησή σας στο φύλλο απαντήσεων.

επίλεκτος, επιμελής, επιλαχών

(μονάδες 2)

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. Αρχαία ελληνική γραμματεία – Παραγωγή γραπτού λόγου (Μονάδες 30)

Ίσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52

A.1. Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το διδαγμένο κείμενο που σας δόθηκε για μετάφραση/κατανόηση; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με ένα (1) στοιχείο του κειμένου.

(μονάδες 8)

A.2. Πώς συνδέεται το παράδειγμα της μέλισσας με τη συμβουλή που δίνει ο Ίσοκράτης στους νέους; Να εξηγήσετε.

(μονάδες 12)

B.1. Να γράψετε μία παράγραφο 60-80 λέξεων, στην οποία να αναπτύσσετε τη θεματική πρόταση «*Οι νέοι σήμερα πρέπει να συλλέγουν από παντού τα χρήσιμα*».

(μονάδες 10)

ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
